

Prof. dr. France M. Dolinar je bil leta 1977 promoviran za doktorja cerkvene zgodovine na Gregorijani v Rimu in ob tej priložnosti prejel bronasto medaljo. Na ustrezni šoli pri Vatikanskem arhivu je leta 1976 diplomiral iz arhivistike ter 1977 iz paleografije in diplomatike. Med letoma 1973 in 1977 je opravljal funkcijo vicerektorja nemškega študijskega zavoda Teutonicum v Rimu.

Po vrnitvi iz Rima je bil vodja Nadškofijskega arhiva v Ljubljani (1977–1987) in prvi predstojnik na novo ustanovljenega Inštituta za zgodovino Cerkve (prav tako 1977–1987). Zasnova in urejal je zbirko *Acta Ecclesiastica Sloveniae* (1979–1989). Leta 1986 je bil habilitiran za docenta cerkvene zgodovine na Teološki fakulteti v Ljubljani. Od 1987 do 2003 je bil zaposlen v Arhivu Republike Slovenije, od 1993 kot svetovalec vlade za starejše gradivo in koordinacijo evidentiranja arhivskega gradiva v tujih arhivih, pomembnega za slovensko zgodovino. V okviru tega programa je vodil evidentiranje v Centralnem državnem arhivu in v Arhivu zunanjega ministrstva v Rimu ter Vatikanskem tajnem arhivu. Pri Arhivskem društvu Slovenije je urejal zbirko *Viri* (med letoma 1990 in 2010). Bil je član slovensko-italijanske (1993–2000) in slovensko-avstrijske zgodovinsko kulturne komisije (2001–2004), pri Ministrstvu za kulturo je član komisije za podeljevanje naziva svetnik s področja varstva kulturne dediščine in član izpitne komisije za strokovne izpite s področja arhivistike. Od 1999 do 2003 je bil nacionalni koordinator za področje zgodovinopisja. Leta 1994 je bil na Filozofski fakulteti izvoljen v naziv izrednega profesorja in 21. decembra 1999 za rednega profesorja za občo zgodovino novega veka. Od 1994 do 2001 je na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani in v letnem semestru 2007 na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Mariboru predaval zgodovino Evrope od 16. do 18. stoletja, na Oddelku za bibliotekarstvo pa razvoj bibliotekarstva in uvod v znanstveno delo (1994–2006). Pripravil je več odmevnih arhivskih razstav, mednarodnih edicij arhivskih virov in znanstvenih simpozijev. Je član več strokovnih in znanstvenih združenj doma in v tujini. 1. januarja 2004 se je upokojil.

Prof. dr. France Martin Dolinar je vodil najpomembnejše projekte v okviru izdajanja arhivskih virov, pripravil odmevne in obsežne arhivske razstave ter bil imenovan v več strokovnih arhivskih in drugih komisij na najvišjih ravneh. Že dolga leta zelo uspešno vodi Nadškofijski arhiv v Ljubljani. Njegova bibliografija obsega 724 enot, od teh jih je veliko povezanih prav z ohranjanjem arhivske dediščine ter posredovanjem le-te širši javnosti. Ima tudi velike zasluge za dolgoletno uspešno izhajanje zbirke Arhivskega društva Slovenije »Viri«.

Sicer pa je sama slavnostna podelitev, ki je že tradicionalno potekala v Veliki sejni dvorani mestne hiše v Ljubljani, vključevala pomembno sporočilo. Začela se je z uvodnim pozdravom in nagovorom predsednice ADS Katje Zupanič, prijaznimi pozdravnimi besedami gostitelja, ljubljanskega župana Zorana Jankoviča, ter se nadaljevala z nastopom slavnostne govornice, ministrice za kulturo v vladi RS Majde Širca. Ministrica je še enkrat več javno izpostavila pomembnost arhivske dejavnosti za slovensko družbo nasploh ter ji nedvoumno izrazila svojo podporo. Seveda pa so v središču pozornosti bili že omenjeni nagrajenka in nagrajenci, ki ob prejemanju priznanj in nagrade niso mogli skriti svoje ganjenosti.

Za odlično razpoloženje je poskrbel tudi trio Srednje glasbene šole Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana, za visoko stopnjo odmevnosti dogodka v širši javnosti pa številni predstavniki sedme sile. Program slovesnosti je suvereno in nadvse prijetno povezovala Mojca Krajnc, ki je seveda izpostavila tudi »našega« Antona Aškercera, ki je svoj čas zapisal:

»Tak si vlak ti – življenje!

Kak hitro se vozimo z njim!«

Pri svojem delu se je naš vzornik zagotovo zavedal bežnosti človeškega življenja in pomembnosti doživljanja tega v vsakem podarjenem trenutku, hkrati pa tudi zapisovanja in ohranjanja dogodkov za prihodnost. Vse to je počel tako v poeziji kot v službi v mestnem arhivu. Seveda pa je vsak trenutek dobro ujeti in prepričan sem, da smo si ga, tega, posebnega, navzoči arhivski »sotrudniki« v nabito polni Veliki dvorani ljubljanske mestne hiše zapomnili na poseben način in tudi tako vsi skupaj z visokimi gosti dali posebno priznanje naši, arhivski stroki. O tem so pričali zadovoljni in z nasmeškom opremljeni obrazi ob koncu slavnostne prireditve, ko smo se preselili še v sosednje prostore in pod pokroviteljstvom Mestne občine Ljubljana nadaljevali nadvse prijetno druženje.

Bojan Cvetlar, predsednik komisije

8. evropska konferenca o digitalnem arhiviranju, Ženeva 28.–30. april 2010

Že več kot polno desetletje 21. stoletja digitalizacija ni več novost, ampak le nujen pripomoček pri vsakodnevem delu, zato so bila pričakovanja v iskanju odgovorov na številna odprta vprašanja o digitalizaciji na konferenci velika. Na 8. evropski konferenci so se arhivisti zbrali v osrčju Evrope, v Švici, v njenem najbolj svetovljanskem delu, v Ženevi. Tukaj

je na vsakem koraku opaziti večjezičnost. Evropejci, ki smo se zbrali na konferenci z vseh koncev celine, smo kmalu ugotovili, da Švica ni le odsev Evrope v malem, temveč je nekaj več. Tako kot Evropa, tudi Švica teži h globalni usmeritvi, mogoče je Evropa zanjo celo pretesen okvir. V Ženevi imajo sedež številne mednarodne organizacije, imeli smo priložnost slišati kar nekaj izkušenj predavateljev iz držav zunaj Evrope. Tradicija arhivskih konferenc v Švici sega v leto 1910, ko je bila 1. konferenca v Baslu.

Slovesna otvoritev konference se je začela s prikazom starih fotografij in starim zvočnim zapisom švicarskega narodnega glasbila alpski rog (alphorn). Predsednica švicarskega arhivskega društva je orisala pomen arhivista od časov, ko je imel v družbi politično funkcijo, pa zgodovinsko in upravno funkcijo. Danes pa je v ospredju predvsem demokratičen pristop do virov, arhivi postajajo »public services«. Tako postajajo arhivisti del družbenih procesov in v njih odločajo, sodelujejo pri standardih.

Organizator je konferenco razdelil na štiri panele. Prvi je bil namenjen teoriji profila arhivista in njegovim kompetencam v digitalni dobi. Drugi panel je bil namenjen vsebinam valorizacije, predvsem vprašanju, kako ocenjevati obseg (What to Keep: how to mirror the information society). Tretji je bil namenjen e-arhiviranju, reorganizaciji delovnih procesov in poslovnih modelov. Četrti pa je bil vsebinsko usmerjen precej praktično, v »On Line Acces«. Vsebina panelov je bila že del železnega repertoarja, s katerim se arhivisti ukvarjajo zadnja leta. Na enem panelu je hkrati potekalo od 7 do 9 predavanj.

Eric Kattelar je v uvodnem pozdravu izpostavil socialno in kulturno funkcijo arhivov, arhive kot družbeni medij in opozoril na spremembe, ki jih prinašajo sodobni način komuniciranja ter nove tehnologije, to je označil kot del človeškega kapitala. Vse novosti arhivistiko vodijo k novim ciljem v metodologiji in praksi. Veliko predavateljev in kar nekaj delavnic je bilo namenjenih izobraževanju arhivistov. Občutek sem imela, da je bila na konferenci to še vedno tema, ki ji povsod namenjajo veliko pozornosti. V uvodnem predavanju je Sabine Mass z Univerze v Montrealu opisala spremembo vloge arhivista od njegove verske, politične, administrativne in znanstvenoraziskovalne funkcije, vse do novega področja upravljanja podatkov. Arhivistika se počasi, a vztrajno razvija v arhivsko znanost, kompetence arhivistov se spreminjajo, nastajajo nove discipline. V Kanadi je že mogoče opraviti magisterij in doktorat iz arhivistike, vendar se v Kanadi z arhiviranjem ukvarja približno 20.000 ljudi. Ob koncu predavanja je sledila živahna debata, Eric Kattelar je opozoril na anarhijo in novo paradigmo, kaj je avtentično in kaj ne, ter na internet in e-arhiviranje, ki hkrati prinašata demokratičnost ter popoln nadzor nad posameznikom. Kako je Sabine

Mass komentirala razliko med arhivisti in preostalimi zaposlenimi, ki upravljajo podatke? Specifičnost arhivista je po njenem mnenju ta, da arhivist obvlada življenjski cikel dokumenta od nastanka do končne hrambe ter ima specifična znanja o hrambi dokumentov.

Na predavanju o poklicu arhivista je Maria Tavernini izpostavila, da bo potrebno arhiviste pripraviti na nove izzive, omogočiti bolj interdisciplinaren študij. EU naj bi ponujala prosti pretok delovne sile tudi za arhiviste. Danes je to problem, ker poklica arhivista ni v klasifikaciji poklicev EU. Velik del časa je bil namenjen debati o dodiplomskem in podiplomskem študiju arhivistike. V debati so posamezniki opozarjali, da diplome med državami niso priznane, zato se niso mogli zaposliti v tujih državah. Chantal Renevery Fry je predstavila podiplomski študij arhivistike (Master of Advanced Studies in Archival, Library and Information Science) po štirih letih študija na univerzi.

Margaret Procter je predstavila izobraževanje za digitalizacijo. V Veliki Britaniji imajo tri različne nivoje arhivske izobrazbe dodiplomskega in podiplomskega študija arhivistike. Digitalizacija je skupna domena knjižnic in arhivov, zato je kurikulum interdisciplinaren in usmerjen v usklajevanje teorije, metod in prakse. Študentje med študijem pridobijo znanja o valorizaciji, katalogizaciji, paleografiji, hrambi zapisov, diplomatiki, materialnem varstvu in zakonodaji. S takim znanjem lahko iščejo zaposlitev na področjih, na katerih potekajo veliki projekti digitalizacije, kot so knjižnice ter komercialna in farmacevtska industrija. Študentje, ki se usposabljaajo za digitalno arhiviranje, morajo razumeti strukturo podjetja, njegovo računalniško omrežje, sistem poslovanja in varnost, standarde in procese dela v podjetju. Kot dodatna znanja pa so priporočljiva znanja o databazah IT, komunikaciji, timskem delu, strateškem in finančnem planiranju. Ko so se v Veliki Britaniji pojavile potrebe po arhivistih, ki obvladujejo digitalizacijo, so skušali v 30-tedenskem tečaju arhiviste izobraziti za digitalizacijo, a rezultati niso bili spodbudni, zato so uvedli triletno študijsko smer.

Udeležila sem se delavnice »Global search – one click to electronic archives«, pripravila jo je knjižnica OZN UNOG v Ženevi.

Knjižnica hrani 45 km knjig, del knjižnice pa je tudi arhiv, ki hrani 6 km gradiva. V arhivu uporabljajo program Scope. Tako knjižnica kot arhiv sta skupaj izpeljala projekt »Global search«. V okviru tega po gradivu UNOG knjižnice iščejo z več iskalniki. Uporabniki potrebujejo uporabniško ime in geslo.

Jože Škofljanec iz Arhiva Republike Slovenije je na konferenci v sekciji »E-Archiving: reorganisation of processes and business models« predstavil notranja pravila kot orodje za ureditev poslovanja z dokumenti v e-

obliki in elemente proaktivnega delovanja javne arhivske službe v Sloveniji

Günter Schefbeck je imel zanimivo predavanje o internetnih spletnih straneh (Chatching the Web – Mirroring information society thought website archiving). Govoril je o množičnih datotekah; teh je na kvadrilijone. Leta 1990 je obstajala komaj kakšna spletna stran, 1996. jih je bilo že sto tisoč, leta 2010 pa 205 milijonov. V Avstraliji in na Švedskem nacionalne knjižnice zbirajo pomembne spletne strani in ohranjajo dostop do njih. V Veliki Britaniji državni arhiv hrani spletne strani vlade, nacionalna knjižnica pa izbrane zasebne spletne strani. Schefbeck je poudaril pomen spletnih strani. Vidi jih kot elektronsko knjigo, polno informacij.

Steve Bailey iz InfoNet-a v Veliki Britaniji je poudaril potrebo po »record managementu« kot posledico velikih digitalizacijskih projektov raznih družb, bank, farmacevtske industrije in pošte. Opozoril je na Google, ki je naša sedanost in prihodnost, pa če nam je to prav ali ne, dejal je le, naj se pripravimo nanj.

In kaj so bila sporočila konference? Predvsem to, da je možnih več odgovorov. Na področjih, na katerih se stroki ne uspe poenotiti, je najbolje iskati odgovore v evoluciji, za to pa je potreben čas, vendar na koncu prevlada boljša rešitev. Še eno sporočilo konference je pomembno, namreč, velikost države ni nujno ovira v globalni konkurenci tako pri organizaciji tako velikega dogodka, kot je konferenca, kot pri izdelavi produkta, kot je Scope, ki si ga upajo enakovredno predstavljati in zagovarjati pred tekmeči na svetovnem trgu. Razbrati je, da je izobraževanje arhivistov tema, ki je še kako žgoča povsod. Kot najpomembnejše opozorilo pa mi je ostalo v spominu opozorilo, da je treba ustvarjalce opozarjati na obvezno arhiviranje spletnih strani, saj bodo te v prihodnosti neprecenljiv viri podatkov. In kot pravi Steve Bailey, največji arhiv na svetu postaja Google.

Mirjana Kontestabile Rovis

80. nemško arhivsko zborovanje in sejem Archivistica. Dresden, 29. september–2. oktober 2010

Letošnje nemško zborovanje je potekalo v Dresdnu, prestolnici dežele Saške, ki je bila stoletja sedež nemškega volilnega kneza in nekaj časa tudi

kraljevine. Najpomembnejši saški vladar je bil kralj Friderik Augustus I., z vzdevkom Močni (1670–1733). Ko je v večinoma protestantskem okolju s celotnim dvorom prestopil med katoličane, je postal tudi poljski kralj. Po zgledu Ludvika XIV. je gradil mogočne cerkve in sijajne palače ter zbiral slike, kipe, porcelan in druge umetnine. Njegovi nasledniki na prestolu so zbirke, ki so zdaj na ogled v izjemno bogatih muzejih in galerijah, še dopolnjevali.

V noči s 13. na 14. februar 1945 so anglo-ameriški bombniki mesto skoraj zravnali z zemljo, čeprav ni imelo večjega strateškega pomena. Napad je terjal okrog 35.000 smrtnih žrtev, to pa še danes sproža nasprotujoče si komentarje in sodbe. Po vojni se je Dresden znašel v sovjetski okupacijski coni, ki se je leta 1952 preimenovala v Nemško demokratično republiko. V tem obdobju so Nemci obnovili večji del porušenih palač in cerkva – med njimi kraljevi dvorec, Zwinger, Dvorno cerkev, Opero, cerkev Naše gospe itn. – ter mestu vrnilo ugled nekdanjega kulturnega središča, imenovanega Firenze ob Labi, hkrati pa je ta čas pustil tudi globoke sledi v vedenju ljudi. Po ogledu arhiva zloglasnega Stasija sem še lažje razumela, zakaj so Nemci na Vzhodu še vedno precej zadržani in nesproščeni.

Nemške Dneve arhivov, ki se vrstijo že od leta 1899, od leta 1949 pa vsako leto, prireja Društvo nemških arhivark in arhivarjev, strokovno in poklicno združenje (VdA – Verband deutscher Archivarinnen und Archivare e. V), v katerem deluje osem strokovnih skupin. V zadnjih dveh letih je bilo zborovanje namenjeno predvsem e-arhiviranju, tema letošnjega, 80. po vrsti, pa je bila Arhivi pod streho in stroko: stavbe, logistika in gospodarstvo.

Zborovanje je potekalo v kongresnem oz. sejemske središču z imenom Messe Dresden na obrobju mesta. Tamkajšnji prostori omogočajo sprejem velikega števila udeležencev, uporabo več dvoran hkrati in tudi postavitve sejma. Društvo VdA se namreč rado pohvali, da je najštevilnejše nacionalno združenje na področju arhivske stroke v Evropi in da tudi pošilja največ svojih članov na arhivska zborovanja doma in na tujem. Od kakih 2300 članov jih na letnih nemških arhivskih zborovanjih – tudi na letošnjem – v povprečju sodeluje po 800.

Večina jih je iz nemških arhivov – državnega, deželnega, mestnega, univerzitetnega, pa tudi cerkvenega in drugih specialnih arhivov, kot je Arhiv Stasija, precej udeležencev pa je tudi iz knjižnic, muzejev, univerz, raziskovalnih inštitutov in šol. Med njimi so tudi predstavniki Arhivske šole v Marburgu, sodelujejo pa še zastopniki medijev, gospodarstva, lokalne oblasti (npr. župan) in ministrstva za notranje zadeve. Nemški arhivi so namreč v nasprotju z našimi (ARS – organ v sestavi ministrstva za kulturo) v sestavi tega ministrstva.